
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНЕ ВИВЧЕННЯ В СИСТЕМІ КОМПЛЕКСНОЇ ДІАГНОСТИКИ ДІТЕЙ З ООП

Зміст

Соціально-педагогічне вивчення мікросоціальних умов і їх впливу на розвиток дитини	9
Психологічне вивчення дітей з порушеннями розвитку	11
Методи психологічного вивчення дітей з порушеннями розвитку	14
Експериментально-психологічне вивчення	16
«Навчальний експеримент» (за Л.С. Виготським)	16
Допомога під час обстеження: принципи та види	18
Практичні поради щодо проведення обстеження	19
Нейропсихологічне вивчення дітей з порушеннями розвитку.....	20

1) Навіщо педагогічне вивчення потрібно?

- З'ясувати, **які знання, уміння й навички** має дитина на своєму віковому етапі.
- Оцінити **готовність до школи** (фізичну, психологічну, інтелектуальну) або **причини труднощів навчання** у школярів.
- Визначити **якості, потрібні для навчальної діяльності**: довільність, вольові зусилля, планування, самоконтроль, мотивацію.

2) Як збираємо дані? (методи)

- **Бесіди** з дитиною, батьками/вихователями.
- **Аналіз продуктів діяльності**: малюнки, вироби, зошити тощо.
- **Спеціально організоване педагогічне обстеження**.
- **Цілеспрямоване систематичне спостереження** (база будь-якої діагностики).

3) На що дивимося у спостереженні?

3.1. Ведуча діяльність

Саме в ній з'являються вікові новоутворення й передумови переходу на новий етап розвитку.

3.2. Мотивація та інтереси

- Визначаємо **вид мотиву** (уникнення осуду, прагнення похвали, **пізнавальний** тощо) за емоційними реакціями.
- Фіксуємо **коло інтересів** (читання, математика, спорт і т. ін.). Часто діти тяжіють до предметів, де їх порушення **менше заважають успіху**.

3.3. Сформованість діяльності

Перевіряємо, чи є:

- розуміння інструкції та мети; виконання за **простою й складеною** інструкціями;
- уміння **планувати/змінювати** послідовність дій;
- **самоконтроль**, доведення справи до результату, наполегливість;
- адекватна **самооцінка** результатів;
- **переключення уваги** між завданнями.

3.4. Соціальна поведінка й ставлення до себе

- Прагнення до спілкування/лідерства, ініціативність, ставлення ровесників.
- **Реакції на власні порушення** (тривога, негативізм/агресія чи прийняття) – показник інтелектуальної та особистісної зрілості.

4) Документування

- Ведемо **індивідуальний щоденник супроводу** (кілька фахівців: учителі-предметники, вихователь, психолог, лікар).
- На основі даних укладаємо **психолого-педагогічну характеристику**: не лише труднощі, а й **сильні сторони та потенціал**; відображаємо динаміку.

5) Характеристика класу (за Іриною Бгажноковою)

1. Склад класу: кількість/вік; групи за пізнавальними можливостями; учні на індивідуальних/полегшених програмах; актив класу.

2. Колективні взаємини: згуртованість, лідери, виконання громадських справ, роль громадської думки, організованість.

3. Зв'язки з шкільним середовищем: участь у гуртках/проєктах, взаємодія з іншими класами, спорт/свята.

6) Поглиблене педагогічне обстеження: що саме перевіряємо?

6.1. До початку

- Узгодити з учителями **успішність**, переглянути зошити/**роботи** (динаміка навичок, типові помилки).
- Малюнки: не лише техніка, а й **спостережливість**, **коло уявлень**, **інтереси**.

6.2. Блок «Пізнавальна діяльність» (приклади індикаторів)

- **Сенсорика:** стан аналізаторів (за мед. даними/спец. пробами).
- **Мовлення:** словник, граматика, зв'язність, розуміння усного/письмового, логопедичні дані.
- **Увага:** залучуваність, стійкість, розподіл, переключення.
- **Сприймання/мислення:** розуміння ситуації, узагальнення, класифікація, причинно-наслідкові зв'язки.
- **Пам'ять:** провідний вид, швидкість/міцність запам'ятовування, відтворення.
- **Навчальні дії:** ставлення до предметів, ручна праця/рисунок/самообслуговування, типові труднощі й ефект допомоги.
- **Емоційно-вольова сфера** та **особистісні риси** (поведінка, взаємини, моральні якості).

7) Діагностика читання

Перевіряємо: знання букв, читання складів/слів/тексту, звукобуквений аналіз/синтез, спосіб і темп читання, інтонацію, **розуміння змісту**.

- **Інтелектуальна норма** – зазвичай читають і розуміють вікові тексти.
- **Інтелектуальні труднощі:** суттєві труднощі з літерами/складенням, механічне читання, слабе розуміння.
- **ЗПР:** повільне складове читання, інтонаційні помилки, пропуски/перестановки; прагнуть **перечитати** для розуміння.
- **Порушення слуху/ЗНМ:** побуквенне, «вгадувальне» читання, заміни; нерозуміння прочитаного.
- **Порушення зору:** труднощі сприймання літер/рядка; при озвученому тексті – розуміння збережене.
- **ДЦП:** просторові/окуломоторні труднощі, плутання графічно схожих літер, «втрата» рядка, складні просторові прийменники.

8) Діагностика письма

Оцінюємо **техніку, граматику/правопис, готовність до письма** (орієнтація в зошиті, відтворення зразків, звуко-буквений аналіз).

- **Інтелектуальні труднощі:** різко ускладнене/неможливе письмо; груба моторна та просторово-часова несформованість.
- **Легка РВ:** багато помилок, дзеркальність, труднощі аналізу/списування, правила засвоюються важко.
- **ЗПР:** неготовність у 1 класі; пропуски/перестановки букв/складів, але **без грубих нісенітниць**, краще піддаються допомозі.
- **Порушення слуху:** змішування фонетично близьких, пропуски в ненаголошених частинах, помилки узгодження.

- **ЗНМ:** аграматизми, пропуски/заміни, стикання слів; фонематичні труднощі триваліші за артикуляційні.
- **Порушення зору:** недотримання рядка/розміру, змішування схожих букв, дзеркалення.
- **ДЦП:** різкі просторово-моторні труднощі, іноді доцільне **навчання письма на комп'ютері**.

Важливо: грамотність/каліграфія **не** є самодостатнім діагностичним критерієм – інтерпретуємо лише **в комплексі** з психол., логопед., медичними даними.

9) Елементарна математика

Перевіряємо: **кількість і числовий ряд**, усні обчислення, **розв'язування задач** (розуміння умови, план, виконання, пояснення, перенесення способу).

- **Виражена РВ:** не опановують операцій навіть на наочному матеріалі.
- **Легка РВ:** лічба в межах 3–10 із допомогою; труднощі з переходом через розряд і задачами.
- **ЗПР:** прямий лічильний ряд до 10, операції з опорою на палички/пальці; прості задачі доступні з організуючою допомогою.
- **Порушення слуху/ЗНМ:** плутають назви числівників (особливо в зворотному рахунку) → труднощі із задачами через **мовний дефіцит**.
- **Порушення зору:** потрібні додаткові пояснення й час.
- **ДЦП:** проблеми з десятковим складом, графічним образом цифр, напрямком ряду.
- **Нормальний розвиток:** до 7 років – усна лічба в межах 100, прості задачі.

10) Інтерпретація й подальші кроки

- Завжди враховуємо умови розвитку й роль сім'ї.

- Педагог-дефектолог не лише фіксує рівень, а й з'ясовує причини труднощів та пропонує шляхи корекції (вид і дозування допомоги, можливість перенесення способу дії).
- Для дітей із ЗПР – більше стимулюючої та організуючої допомоги; для дітей з РВ – наочні опори, поетапне формування дій.

Узагальна таблиця педагогічного вивчення (педагогічна характеристика)

Зміст	Методи
I. Загальні відомості про дитину: прізвище, ім'я, дата народження; дата вступу до спеціального закладу; чи відвідувала раніше спец(корекційні) заклади, дитсадок загального типу, масову школу (у яких класах і скільки років навчалась).	Вивчення документації
II. Історія розвитку: стан здоров'я батьків; перебіг вагітності, своєчасність і перебіг пологів; особливості раннього розвитку; перенесені у перші роки хвороби й травми.	Бесіда з батьками; вивчення медичної документації
III. Сім'я: склад, взаємини між членами родини; матеріальні умови; зайнятість батьків; ставлення сім'ї до дитини.	Відвідування сім'ї; бесіди з батьками
IV. Фізичний стан: відхилення у фізичному розвитку (зріст, маса, вгодованість, постава тощо); порушення рухів; наявність паралічів/парезів; стереотипні та нав'язливі рухи, жести, міміка; втомлюваність при навантаженнях; чи витримує режимні навантаження закладу.	Спостереження під час занять/ігор; лікарське обстеження
V. Особливості пізнавальної діяльності	
1) Стан аналізаторів (слух, зір, нюх, смак, дотик). Чи бувають сенсорні обмани (ілюзії, галюцинації).	Медична документація; спеціальні дослідження
2) Мовлення: чи володіє зв'язним мовленням чи окремими словами; звуковимовою і її характер; розуміння усної мови (вказівок, інструкцій); словник; граматичний лад; уміння давати повні відповіді і зв'язно розповідати; відсутність/наявність багатомовності та нецілеспрямованості; розуміння письмової мови (написані слова, тексти, таблиці).	Спостереження за мовленням; бесіда з дитиною; логопедичне обстеження; аналіз письмових робіт

3) Увага: залучуваність, стійкість, розподіл, переключення між видами діяльності.	Спостереження на заняттях і у вільний час
4) Сприймання й осмислення: розуміння ситуації; знання назв/призначення простих предметів; співвіднесення предметів з їх зображеннями; розуміння змісту картинок; виділення головного; порівняння, класифікація, узагальнення; розуміння прослуханого; встановлення причинно-наслідкових зв'язків.	Спостереження на заняттях і поза ними; бесіда з дитиною
5) Пам'ять: спосіб запам'ятовування; провідний вид (зоровий/моторний/слуховий/змішаний); швидкість і міцність; що запам'ятовується краще (цифри, факти, описи); особливості відтворення.	Спостереження на заняттях і в іграх; індивідуальна бесіда
6) Засвоєння навчального матеріалу: ставлення до предметів; уявлення про просторові характеристики (довжина, висота, форма); знання букв/цифр (читання, письмо, лічба); вірші; переказ; навички праці, малювання, самообслуговування; труднощі при опануванні нового; результати корекційної роботи педагога.	Спостереження у процесі занять; аналіз виконаних робіт
7) Інтереси: відсутні/слабкі/нерівномірні; до чого виявляє інтерес (праця, спів, малювання, танці тощо).	Спостереження на заняттях і поза ними, екскурсії; аналіз практичних робіт
VI. Емоційно-вольова сфера: переважаючий настрій; збуджуваність/гальмівність/урівноваженість; реакції на події; страх, подив, захоплення, співпереживання; здатність до вольового зусилля; уміння стримувати заборонені дії.	Спостереження на різних заняттях, поза ними, в іграх, на екскурсіях
VII. Особистісні особливості: дотримання правил поведінки; прояв у навчальній/трудовай/ігровій діяльності; моральні якості (ставлення до рідних і однолітків); взаємини з дорослими та дітьми; прив'язаність, доброзичливість; схильність шкодити/ображати/брехати; «руйнівні» нахили, бродяжництво, агресія (в т.ч. автоагресія).	Спостереження в різних видах діяльності

Соціально-педагогічне вивчення мікросоціальних умов і їх впливу на розвиток дитини

Дитячий вік характеризується підвищеною чутливістю до впливів мікросоціального середовища. Помилки сімейного виховання та порушення взаємин у родині негативно впливають на фізичний і психічний розвиток дитини, знижують ефективність корекційно-педагогічних заходів і можуть провокувати вторинні відхилення.

Фактори ризику для розвитку дитини

- **Домінування одного з батьків** (жорсткий контроль).
- **Комунікативний бар'єр з батьком**, слабкий його вплив на виховання.
- **Конфліктність у сім'ї**, порушення взаємин між батьками.
- **Невідповідність вимог** до дитини з боку матері, батька, бабусь/дідусів.

Типи неправильного сімейного виховання

- **Гіпоопіка** – емоційне відкидання дитини (ворожість, надмірні вимоги, байдужість, попустительство).
- **Гіперопіка** – надмірна турбота, постійне захоплення дитиною, прагнення уберегти від будь-яких труднощів. Часто зустрічається у сім'ях дітей із сенсорними чи руховими порушеннями.
- **Протирічive виховання** – різне ставлення до дитини в межах однієї родини (наприклад, один з батьків не визнає проблем розвитку й вимагає завищених результатів).

Що вивчає соціально-педагогічне обстеження

- рівень освіти батьків;
- культурний рівень родини;
- матеріальне забезпечення;
- житлово-побутові умови;
- характер взаємин у сім'ї;
- наявність у батьків шкідливих звичок;
- стан їхнього здоров'я.

Методи збору інформації

- бесіда з батьками (обов'язкова частина комплексного вивчення дитини);
- спостереження за умовами життя;
- анкетування;
- аналіз соціально-побутових умов.

Психологічне вивчення дітей з порушеннями розвитку

Психологічна діагностика дітей з порушеннями розвитку є складовою частиною комплексного клініко-психолого-педагогічного та соціального обстеження. Вона ґрунтується на принципах, сформульованих провідними фахівцями спеціальної психології та психодіагностики (В.І. Лубовський, Т.В. Розанова, С.Д. Забрамна, О.Н. Усанова та ін.).

Основні завдання психодіагностики:

- вивчення усіх сторін психіки дитини (пізнавальної діяльності, мовлення, емоційно-вольової сфери, особистісного розвитку);
- визначення **актуальних і потенційних можливостей** дитини (зона найближчого розвитку за Л.С. Виготським);
- встановлення структури порушень і збережених сторін психічного розвитку;
- вироблення рекомендацій для організації психологічної та корекційної допомоги.

Принципи психодіагностичного обстеження

1. **Системність** – включення завдань для оцінки різних психічних функцій.
2. **Вікова відповідність** – завдання мають бути доступними й цікавими дитині певного віку.
3. **Поступовість і диференціація складності** – від легших завдань до складніших, щоб виявити як наявний, так і потенційний рівень розвитку.
4. **Якісно-кількісний аналіз** – поєднання якісної характеристики процесу виконання завдань із кількісною оцінкою результатів.
5. **Наукова обґрунтованість методик** – уникати випадкового підбору завдань.

6. **Емоційний комфорт** – завдання не повинні викликати негативних реакцій, а сприяти встановленню контакту.
7. **Раціональність навантаження** – кількість методик підбирається так, щоб не спричинити психічне виснаження дитини.

Організація обстеження

- Обстеження проводиться у спокійній атмосфері, в окремій кімнаті без відволікаючих предметів.
- З маленькими дітьми (до 4 років) – на килимі або маленькому столі, з дошкільниками (4–6 років) – за дитячим столиком, зі школярами – за звичайним столом.
- Починати слід з легких завдань, щоб сформувати позитивну установку.
- Психолог має уважно спостерігати не тільки за результатом, а й за процесом діяльності: час виконання, помилки, реакції на допомогу, ставлення до успіху і невдач.
- Допомога дитині надається дозовано, як це передбачено методикою.

Етапи психологічного обстеження

1. **Підготовчий етап** – вивчення документації, бесіди з батьками й педагогами.
2. **Основне обстеження** – проведення завдань різної складності з урахуванням віку й рівня розвитку.
3. **Фіксація результатів** – протоколювання дій дитини, її реакцій, видів допомоги, ефективності підказок.
4. **Аналіз і висновок** – якісна та кількісна характеристика розвитку психіки дитини, виявлення сильних і слабких сторін.
5. **Рекомендації** – формулювання пропозицій для педагогів, батьків, інших спеціалістів.

Структура психологічного висновку

1. Вступна частина

- причина і мета обстеження;
- особливості поведінки дитини під час дослідження;
- мотивація до завдань, реакції на зауваження і похвалу;
- здатність до співпраці, використання допомоги, мовний супровід дій.

2. Основна частина

- аналіз результатів за окремими психічними функціями (пам'ять, увага, мислення, мовлення, емоційно-вольова сфера тощо).

3. Висновок і рекомендації

- структура виявлених порушень і збережені функції;
- потенційні можливості розвитку;
- рекомендації для організації психологічної та педагогічної допомоги.

У висновку обов'язково зазначаються: вік дитини, дата обстеження, ПІБ психолога.

Методи психологічного вивчення дітей з порушеннями розвитку

1) Метод спостереження

Суть: вивчення природної поведінки дитини у звичному середовищі (заняття, гра, вільна діяльність, спілкування з батьками/однолітками).

Дає змогу оцінити:

- нав'язливі/стереотипні дії, афективні реакції, тривожність;
- охайність, навички самообслуговування, ставлення до доручень;
- загальний настрій, особливості моторного розвитку.

Переваги: природність, відсутність додаткового навантаження, корисність для психологів і клініцистів.

Обмеження: тривалість, залежність від кваліфікації спостерігача, складність кількісної обробки.

Як підвищити надійність: формалізувати спостереження (чіткий перелік індикаторів і шкал оцінювання), поєднувати з експериментальними методиками.

Організація: визначити мету, параметри; обрати формат – активне (включене) або пасивне спостереження; протоколювати факти, а не враження.

2) Метод бесіди

Адресати: батьки, педагоги (інколи – сама дитина з урахуванням віку).

Мета: зібрати дані про розвиток дитини, труднощі у навчанні/поведінці, умови виховання; визначити подальші кроки обстеження.

Принципи проведення:

- створити довірливу атмосферу, продумати час і простір;
- не критикувати відкрито виховні дії батьків/педагогів;
- уникати обіцянок «миттєвих результатів»;
- за можливості – участь обох батьків;
- наприкінці узгодити наступні зустрічі та їхні завдання.

3) Метод опитувальника (батьків/педагогів)

Форма: відкриті (вільні відповіді) або закриті (вибір варіантів, «згоден/не згоден») питання й твердження.

Приклад: опитувальник М.М. Семаго для вихователів (36 тверджень, оцінка 0–2 бали) з підрахунком сумарного бала для оцінки виразності поведінкових відхилень.

Рекомендації: поєднувати з бесідою та іншими методами для підвищення достовірності.

4) Методи експериментально-психологічного вивчення дітей з порушеннями розвитку

Експериментально-психологічне вивчення

Суть: дослідження психічних процесів у спеціально створених умовах, що провокують максимальне проявлення порушень.

Переваги: можливість повторення, статистична обробка, менші часові витрати порівняно зі спостереженням.

Вимоги до організації:

- моделювати реальну діяльність дитини (гра/навчання/спілкування);
- виявляти не лише порушені, а й збережені функції;
- фіксувати якість процесу (пошук рішень, реакції на допомогу);
- вести точний протокол (час, помилки, види допомоги, ефективність).

Підбір методик залежить від:

- віку, рівня інтелектуального розвитку;
- сенсорних/мовленнєвих/рухових обмежень;
- завдання діагностики (скринінг, диференціація, поглиблене вивчення).

4.1) «Навчальний експеримент» (за Л.С. Виготським)

Використовується для оцінки зони найближчого розвитку і прогнозу динаміки.

Схеми:

- «тест → навчання → повторний тест» (кількісна оцінка ефекту);
- включення елементів навчання безпосередньо в процедуру експерименту.

Приклад методики А.Я. Іванової (7–10 років):

Сортування геометричних фігур за ознаками (колір/форма/величина) з дозованою допомогою і перевіркою перенесення способу на аналогічний набір.

Варіанти результату:

- повний/частковий перенос у мовленні або у діях;
- відсутність перенесення.

Критерії оцінки:

1. **Орієнтувальна діяльність** (активність/самостійність).
2. **Здатність приймати допомогу** (кількість «уроків-підказок»).
3. **Словесне формулювання** принципу дії.

Швидкі навчальні проби (коли часу обмаль, напр., в ІРЦ):

«Виключення зайвого», «Предметна класифікація», «Кубики Кооса» тощо (2–3 хв на цикл «навчання + перенесення»).

4.2) Поширені експериментальні методики

- «Кубики Кооса» (зорово-просторові функції, конструктивний праксис, планування).

- **«Виключення зайвого», «Класифікація предметів»** (аналіз/узагальнення, категоризація, мислення).
 - **«Послідовність подій»** (логіка, часові зв'язки).
 - **«Опосередковане запам'ятовування»** (за О.М. Леонтьєвим) (мнемічні стратегії).
 - **«Піктограма»** (пам'ять, абстракція, особистісні особливості).
- Більшість методик мають вікові адаптації та варіанти для дітей із порушеннями аналізаторів.

5) Допомога під час обстеження: принципи та види

Навіщо: виявити потенційні можливості й механізми засвоєння способів дії.

Види допомоги (за Сусанною Яківною Рубінштейн):

- повторне запитання/перепитування;
- заохочення («добре», «продовжуй»);
- уточнювальні питання («чому ти так зробив?»);
- навідні питання / коригуючі репліки;
- порада/натяк на спосіб дії;
- показ дії з подальшим самотійним відтворенням;
- коротке цілеспрямоване навчання способу виконання.

Правила:

- починати з найменш інтенсивних форм допомоги, лише за потреби переходити до демонстрації/навчання;
- уникати надмірної активності та багатослівності;
- **кожен акт допомоги і відповідь дитини фіксувати в протоколі.**

6) Практичні поради щодо проведення обстеження

- Готувати спокійний простір, мінімум відволікачів.
- Починати з легких завдань; тримати темп, зважаючи на втому.
- У разі стійкої відмови/перевтоми – перенести на інший день і підготувати дитину (через гру/пояснення).
- За потреби – присутність матері (особливо у малюків), але контролювати її вплив на відповіді.
- Після завершення – коротко обговорити попередні результати з батьками, надати первинні рекомендації; письмовий висновок оформити окремо у трьох частинах (вступ, результати, висновки/рекомендації).

Висновки

- Комбінуйте **спостереження, бесіду/опитувальники і експериментальні методики.**
- Обов'язково використовуйте **навчальний експеримент**, щоб оцінити **потенціал** (зону найближчого розвитку).
- Протоколюйте **процес, результат і допомогу** – це основа якісно-кількісного аналізу та коректних рекомендацій.

Нейропсихологічне вивчення дітей з порушеннями розвитку

- Системний аналіз **вищих психічних функцій (ВПФ)** допомагає описати структуру порушень при різних варіантах дизонтогенезу: затримка інтелектуального розвитку, дислексія/дисграфія/дискалькулія, мовленнєві порушення тощо.
- Дає дані про **зорове й слухове сприймання, праксис, мовлення, пам'ять**, а також про загальні нейродинамічні збої (втомлюваність, коливання темпу й працездатності) та **порушення довільності/контролю** (лобні системи мозку).

Коли особливо доречно

- Органічні ураження мозку в ранньому онтогенезі та **вторинне недорозвинення** постнатально дозріваючих структур.
- Труднощі навчання нез'ясованої причини, необхідність **прогнозу** та **індивідуалізації корекції**.

Методична основа

- Модифікована дитяча версія методики О.Р. Лурії (варіанти Т.Н. Волковської – для старших дошкільників; І.Ф. Марковської – для молодших школярів).
- Принципи:
 1. **Якісний аналіз**: визначення *провідного фактора* труднощів.
 2. **Якісно-кількісна оцінка**: градація вираженості порушень ВПФ.
 3. **Оцінка навчованості**: чутливість до дозованої допомоги.

Можливі провідні фактори

- **Нейродинамічні:** виснажуваність, лабільність/інертність, персеверації.
- **Порушення вищих форм регуляції:** довільність, програмування, контроль (лобно-підкоркові системи).
- **Дефіцити окремих коркових функцій:** гнозис, праксис, мовлення, пам'ять тощо.

Структура обстеження

Проводиться 1–3 сеанси (~60 хв кожен) з перервами за потреби. Типові проби:

- **Гнозис:** предметний гнозис; відтворення графічного зразка; зорово-просторові завдання (фігури з паличок, «кубики Кооса»).
- **Ритм і слухова переробка:** розрізнення та відтворення ритмічних послідовностей.
- **Праксис:** пози пальців, проби Хеда, «перебирання пальців», проба Озерецкого; умовні рухові програми.
- **Мовлення:** фонематичний слух; розуміння логіко-граматичних конструкцій; спонтанне мовлення; читання; письмо.
- **Пам'ять і навчуваність:** заучування 10 слів, опосередковане відтворення.
- **Математика:** лічильні операції, розв'язання задач.

Організація допомоги під час обстеження

- Більшість завдань подається у **двох форматах:** стандартна інструкція → повтор у ігровій/емоційно підтримувальній формі з мовленнєвим опосередкуванням дії.

- Фіксується **ефект допомоги** (покращення бала), що відображає **потенціал** (зону найближчого розвитку) і типи ефективної підтримки.

Інтерпретація результатів

- Будується **індивідуальний профіль ВПФ**: виявляються найчастіше порушувані ланки та їх внесок у навчальні навички (читання, письмо, лічба).
- **Оцінюються**:
 1. **Тяжкість** (інтенсивність) і **поширеність** (кількість сфер) порушень.
 2. **Провідний фактор** невдач у виконанні проб.
 3. **Відгук на допомогу** (типи й ефективність підказок/навчання).

Клініко-психологічні закономірності

- **Лобні дисфункції** частіше проявляються у вигляді порушень контролю, програмування, довільної уваги/стійкості наміру.
- **Грубі нейродинамічні збої** (інертність, персеверації) зазвичай поєднуються з дефіцитами окремих коркових функцій і вторинною дезорганізацією програмування.

Практичні висновки для логопеда/психолога

- Нейропсихологічний висновок $\neq$ «ярлик діагнозу», а **карта сильних і слабких ланок** для планування корекції.
- План допомоги має адресно розвивати:
 - **Фонологічну переробку, метамовлення** (для читання/правопису).

- **Зорово-просторовий аналіз і графомоторику** (стабілізація почерку, диференціація схожих літер).
- **Довільність, програмування, самоконтроль** (лобні функції, навчальні стратегії).
- **Нейродинаміку** (дозування навантаження, темп, часті короткі паузи, структуровані підказки).

Формат звіту

- **Короткий опис поведінки і мотивації** під час обстеження.
- **Профіль ВПФ** з якісно-кількісними оцінками.
- **Провідні фактори і реакція на допомогу.**
- **Рекомендації** для індивідуальної корекційної програми й міждисциплінарної взаємодії (логопед, психолог, педагог, за потреби – невролог/психіатр).

Важливо: головна цінність нейропсихологічного підходу – не лише «констатація дефіциту», а **прогноз і дизайн підтримки**, що спирається на збережені ланки та продемонстровану навчуваність.